

הדין על העולם והרעב התבטל. ואף כן בימי יוסף, שהוא דמות אביו, [כיון שהוא מת מיד] לא שרתה הגלות [הדין על העולם], משום שהוא הגן עליהם כל ימיו. כיון שהוא מת, מיד שרתה עליהם הגלות, כמו שנאמר (שמות א) וימת יוסף וגו', וסמוך לו - הבה נתחכמה לו. וכתוב וימררו את חייהם בעבדה קשה בחמר ובלבנים וגו'. כמו כן בכל מקום ששרוי צדיק [על] בעולם, בשבילו הקדוש ברוך הוא יגן על העולם, וכל זמן שהוא קיים, הדין לא שורה על העולם, והנה נתבאר.

בא ראה, וישב יעקב בארץ מגורי אביו, מה זה מגורי אביו? כמו שנאמר (ירמיהו) מגור מסביב, שכל ימיו היה פוחד והיה בפחד. וישב יעקב בארץ מגורי אביו. רפי אלעזר אמר, שהתקשר וישב באותו מקום שנאחז בחשוף. ארץ מגורי אביו דוקא, בארץ פנען, נקשר המקום למקומו. מגורי אביו - זה הדין הקשה. בארץ מגורי אביו, כמו שנאמר אותו הדין הרפה, שהיא הארץ שנאחזה מן הדין הקשה, ובו התלשב יעקב ונאחז בו [ואותה ארץ היא האספקלריה שאינה מאיר].

אלה תלדות יעקב יוסף וגו'. אחר שהתלשב יוסף עם יעקב והזדווג השמש עם הלבנה, אז התחיל לעשות תולדות. ומי הוא שעושה תולדות? חזר ואמר יוסף. שהרי אותו נהר ששופע ויוצא הוא עושה תולדות, משום שאין מימי פוסקים לעולמים, והוא עושה תולדות בארץ הזו וממנו יוצאים תולדות לעולם.

שהרי השמש, אף על גב שהתקרב ללבנה, לא עושה פרות,

כל יומי דיעקב לא שרא דינא על עלמא, וכפנא אתבטלת.

ואנה הכי ביומוי דיוסף דאיהו דיוקנא דאבוי (כיון דאיהו מת מיד). לא שרא גלותא (דינא על עלמא). בגין דאיהו אגין עלייהו כל יומוי, כיון דאיהו מת, מיד שרא עלייהו גלותא. כמה דאת אמר (שמות א) וימת יוסף וגו', וסמוך ליה הבה נתחכמה לו. וכתוב וימררו את חייהם בעבדה קשה בחמר ובלבנים וגו'. פגוונא דא בכל אתר דשריא זפאה (על) פעלמא בגיניה קדשא ברין הוא יגין על עלמא, וכל זמןא דאיהו קיים, דינא לא שריא על עלמא והא אתמר.

הא חזי, וישב יעקב בארץ מגורי אביו, מאי מגורי אביו, כמה דאת אמר, (ירמיהו) מגור מסביב, דכל יומוי הוה דחיל והוה בדחילו: וישב יעקב בארץ מגורי אביו. רפי אלעזר אמר, דאתקשר ויתיב בההוא אתר דאתאחיד בחשוף. ארץ מגורי אביו דייקא, בארץ פנען, אתקשר אתרא באתריה. מגורי אביו, דא דינא קשיא. בארץ מגורי אביו, כמה דאתמר ההוא דינא רפיא דאיהי ארץ, דאתאחיד מן דינא קשיא וביה אתנשב יעקב ואתאחיד ביה, (וההיא ארץ אינה אספקלריא ולא נהרא):

אלה תלדות יעקב יוסף וגו', בתר דאתנשב יוסף בייעקב ואזדווג שמשא בסיהרא, פדין שרא למעבד תולדות, ומאן איהו דעביד תולדות, אהדר ואמר יוסף, דהא ההוא נהר דנגיד ונפיק איהו עביד תולדות בגין דלא פסקין מימיו לעלמין, ואיהו עביד תולדות בהאי ארץ ומגיה נפקין תולדות לעלמא.

דהא שמשא אף על גב דאתקרב בסיהרא לא עביד איבין בר ההוא